

A. P. Čehov

LIVADA
GU VIŠINI

ANTON PAVLOVICI CEHOV

(17 ianuarie 1860 — 2 iunie 1904)

UN SEMN DE OMAGIU

— 125 de ani de la nașterea scriitorului —

Există un „fenomen” Cehov? — continuă să se întrebe exegeza cehoviană care exprimă și alternativa: scriitorul a știut ca nimeni altul să ne explice propria noastră lume, aceea a grijilor și angoaselor zilnice, a speranțelor și dezamăgirilor, a avânturilor și căderilor.

Prin scrisul său, concis și simplu, cît și prin profesia sa, aceea de medic, Cehov și-a manifestat dragostea pentru oameni. Fără a-i cunoaște pe oameni, fără a le cunoaște viața, talentul artistic nu-și găsește loc într-o operă adevărată. Nu întîmplător Cehov a călătorit spre insula Sahalin pentru a studia viața deportaților în Siberia, nu întîmplător a renunțat la titlul de academician în semn de protest împotriva respingerii de către țară a primirii lui Gorki în Academie și nu întîmplător se întreba, respectînd cu sfințenie înălțimea morală a vieții și a scrisului său: „nu cumva tragem cititorul pe sfoară, neștiind cum să-i răspundem la cele mai importante întrebări ale lui?”

Personalitatea umană și artistică a lui Cehov, distinctă prin forța încrederii în bine, se dezvăluie mereu prin alte și alte nuanțe. Există o dorință de revenire la Cehov, o tentație actuală a descifrării „inesizabilului” cehovian. Nu întîmplător Ronald Hingley, după ce publică un amplu studiu biografic și critic despre Cehov revine scriind „O nouă viață a lui Anton Cehov”.

În povestirile sale („Visul”, „Cinicul”, „Provincialul” etc.), în schițe („Zestrea”, „Doamna cu cățelul”), în nuvele („Stepa”, „Salonul nr. 6”, „Casa cu mezanin” etc.), în piesele sale („Cîntecul lebedei”, „Ivanov”, „Ursul”, „Pescărușul”, „Unchiul Vanea”, „Trei surori”, „Livada cu vișini” etc.), A. P. Cehov surprinde imaginea Rusiei prer evoluționare, cu morala și stările de spirit specifice, denunțînd îngîmfarea, mîrginirea spirituală, birocratismul, parazitismul micului burghez, schilodirea morală a omului apăsător de monstruosul aparat al statului polițist, prejudecățile, obscurantismul și lipsa de perspectivă specifice vechii Rusii.

Prin scrisul său Cehov nu aderă la tradiție. În teatru personajele sale nu intră în conflicte, lipsesc intrigile convenționale, autorul refuzînd „demonstrația”, astfel publicului îi aparține interpretarea textului: plînge cînd vrea și ride cînd vrea. Personajele evadează spre ceva nedefinit, trăiesc un nelăstitor sentiment de așteptare, nu au puterea de a acționa și nu doresc acțiunea. De aici și acuzele aduse dramaturgiei lui Cehov, considerată fără viață scenică. Numai că lumea lui Cehov aparține nu doar societății sfîrșitului de secol XIX și începutului de secol XX, ci și **eternului uman**. Un asemenea lucru se vrea dovedit și prin spectacolul cu piesa „Livada cu vișini”, în montarea Teatrului Național din Tîrgu Mureș, semn de omagiu adus unui mare scriitor universal și capodoperelor sale.

MĂRTURISIREA UNUI CREZ ARTISTIC:

„Vreau ca pe scenă toate să fie tot atât de complicate și totodată la fel de simple ca și în viață... Oamenii stau la masă, nu fac altceva decât să stea la masă și totuși în acest timp se clădește sau se sfărâmă viața și fericirea lor.“

(A. P. Cehov)

A. P. Cehov și Lev Tolstoi

„—Ce reprezintă Cehov
pentru viața Dumneavoastră?

— Pentru mine înainte de toate este idealul de om: inteligent, dotat cu un simț ascuțit al observației, intelectual cultivat, modest, posedând o surprinzătoare forță a dragostei și compasiunii. Nu cunosc alți scriitori care să fie atât de atenți față de orice om, cu toate bucuriile, suferințele și visele sale. După părerea mea este un talent rar, unic. Iată de ce mi se pare atât de dificil să-i joci piesele...“

(Fragment din interviul pe care actrița Vera Cehov, descendentă a familiei Cehov, l-a acordat revistei „La femme sovietique“, la începutul anului 1985).

SALA DE REPETIȚII

Sala de repetiții. Răcoarea, penumbra.
Reluăm. Rotunjim întâmplarea.

Leșul ei tulbure abandonat sub stolul devorator al cuvintului.

Încă o dată, strigă regizorul.
De acolo de la ură. Nu, de-acolo de la duioșie,

de -acolo de la indoială.
Fandeață, susține, respiră!

Apropie-te de semnul cu cretă

de centru, de miezul de unde țîșnesc,
vor țîșni numai gesturile juste

atitudinile adevărate de care avem noi
atita nevoie.

Sigur că ai dreptul să alegi între piruetă
Și reverență, între mersul în genunchi
și tirire, între prăbușire și fugă.
Dar fii mai firese!

Dar imaginează-ți, pentru Dumnezeu,
că acolo e apa, că dincolo e liziera pădurii,

că mai e puțin, vreo trei replici
și mina salvatoare te va trage în sus de păr.

te va scoate odată și odată
din bulboana asta fără sfîrșit.

Închide ochii. Așa...

Imaginează-ți că bate vîntul lin, lin,
că ești acasă, că ai zece ani,

că maică-ta și taică-tu sint vii

și extrem de tineri și fericiți
și abia acum spune replica aia centrală

cea care susține tot eșafodul,
toată întâmplarea asta clasică a clasicului text

pe care n-avem cum să-l schimbăm
nici din reflectoare, nici din decor, nici din regie

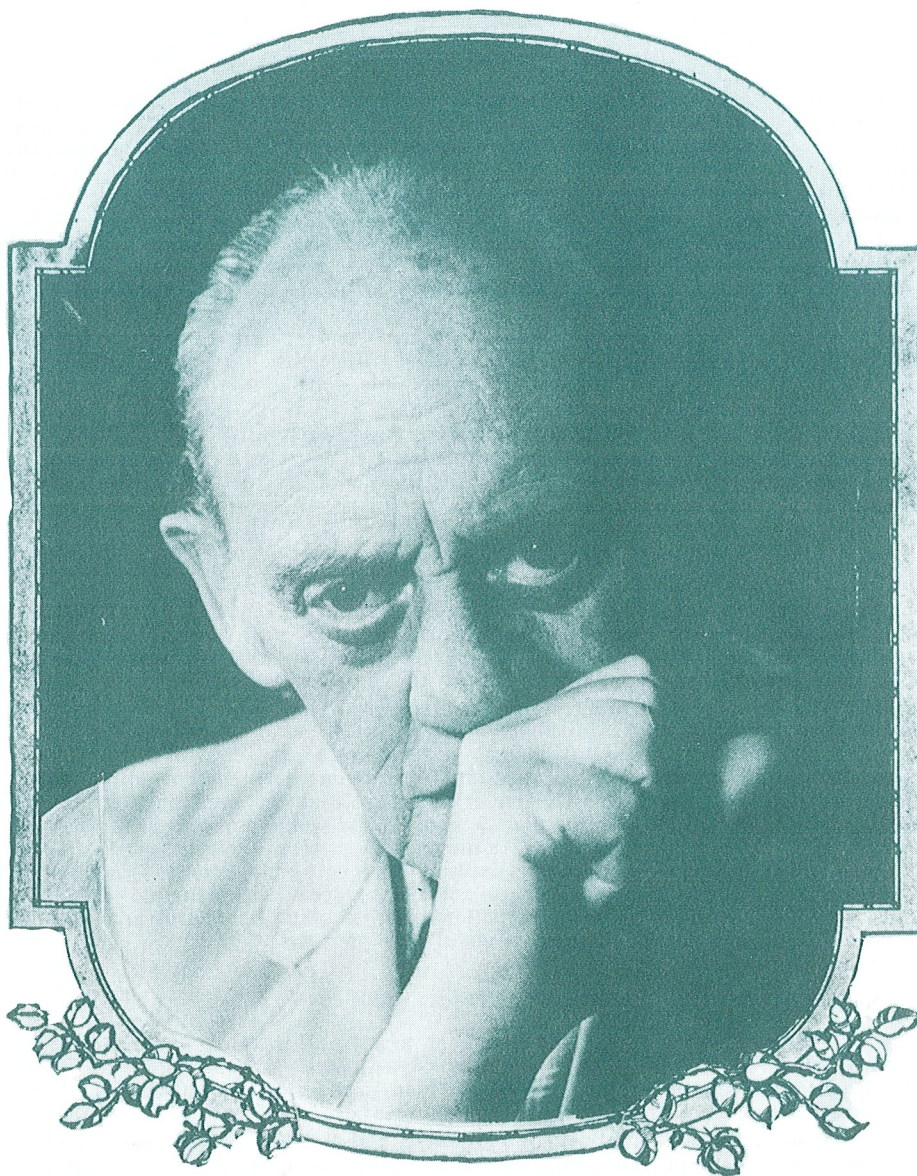
Aicea nu-i de ales. Mă pricepi?

Dacă da, atuncea reluăm.

De la disperare. Nu. De la confuzie. Nu.
De la capăt.

Daniela Crăsnaru

CEHOV — UN „VIATICUM” AL TIMPULUI NOSTRU

—Referindu-se la spectacolul Teatrului din Cluj cu piesa „Livada cu vișini”, un cronicar nota în iunie 1973, în revista „Teatrul”: „Nu este Livada... ideală. Poate e și mult pînă la ea”.

În această așteptare a „idealului” de spectacol cu piesa lui Cehov vă așezați stimate Gheorghe Harag eforturile creației de regizor:

— E greu să vorbesc despre această piesă și poziția autorului față de ea. În primul rînd pentru că n-am fost niciodată „o forță” în dizertațiile teoretice.

Eu simt instinctiv ideile, gîndurile autorului, deci voi fi subiectiv în ceea ce voi spune, mai mult decît un teoretician literar.

Acum 30 și ceva de ani cînd am luat contact cu piesele lui Cehov nu am fost „prins” de aceste texte, nu găseam în ele acea universalitate, acea frumusețe despre care citeam sau auzeam. Poate influențat de tinerețea mea, de specificul anilor de studii. Erau la modă piesele cu acțiune directă și concretă. Prin 1950 am avut ocazia să văd spectacole cu piesele lui Cehov la Moscova în regia marelui Stanislavski. Nu am fost încîntat, personajele lui mi s-au părut rupte de viață, niște marionete pe scenă, trăind un lirism accentuat, cu iz de melodramă, spectacole în care, spre exemplu, cele „Tre surori” aveam împreună, pe scenă, 180 de ani. Erau spectacole muzeale.

Cam în aceeași perioadă am văzut la București un spectacol regizat de Moni Ghelerter în care Cehov era un alt dramaturg, cu actori care dădeau viață spectacolului. Nostalgia, lirismul, pauzele inutile erau prezente și aici. Abia mai târziu prin 1967 când am văzut spectacolul regizat la Bulandra de L. Pintilie mi-am dat seama că piesele lui Cehov au și un alt aspect, se pot trata și altfel, au ceva care te reține, te emoționează.

Întimplător am descoperit și cartea de epistole ale lui Cehov adresate Teatrului de artă din Moscova, prietenilor, soției etc., prin care epistole Cehov își exprima nemulțumirea că Stanislavski i-a montat piesele ca pe niște drame sentimentale. Cu toate că Stanislavski, mare regizor și actor în acea vreme, i-a adus succes lui Cehov, nu era iertat de dramaturg, acesta accentuând: „Nu vreau așa!”. Interesant este faptul că foarte mulți ani tiparul stanislavskian a fost preluat de teatrele lumii. La New York și Londra se juca un Cehov nostalgic, sentimental.

Eu îl văd altfel pe Cehov. Am pus în scenă trei piese din dramaturgia lui Cehov în Iugoslavia care au stîrnit interes, gustate fiind de public și oamenii de teatru din Europa. Acasă însă simțeam că un spectacol Cehov cere mult, că printr-o nouă montare a unei piese de Cehov trebuie să arăt ceva bun, ceva nou. Cu acest gînd m-am oprit la „Livada cu vișini”.

— O adevărată celebrare a artei teatrului:

— O piesă foarte frumoasă, încărcată de sensuri care te fac să-l numești pe Cehov unul dintre cei mai mari dramaturgi ai lumii.

M-au șocat în „Livada...” personaje, oameni care se joacă cu viața lor, rid, plîng, fac comedie, sînt inconștienți. Numai Lopahin, țăranul devenit bogat și parvenitul lacheu, iașa, sînt tari, moderni, agresivi, fără scrupule, restul plutesc într-o lume fără sens.

— Un „ritm cehovian” care îl ispitește dar îl și derutează pe regizor?

— Îl face să-și pună multe întrebări. M-am întrebat cum se poate ca din această formă de viață să scot vodevilul dorit de Cehov? Se poate acest lucru? Aș răspunde prin „Da” și „Nu”. Afirmatia e susținută de momentele de comedie ale piesei, negația de propria mea formație, cenzură sau tradiție. Mă captivează de multe ori poezia care există în text și nu pot să rezist la aceste momente. E o permanentă dedublare a situațiilor, o trecere de la un tragism aproape grecesc, care se epuizează într-o clipă, la farsă. Aici găsesc explicația de ce aceste personaje ale piesei nu au nici un sentiment constant, de ce reușesc să treacă cu ușurință de la ris la plîns, de la petrecere la tristețe. Viața lor e superficială, deși totul apare îmbrăcat într-o ambianță frumoasă. „Livada cu vișini” are poezie...

— E un anume fel de a-l citi pe Cehov, între atîtea posibile; „inesizabilul” Cehov e mereu deschis interpretărilor. De la textul clasic la spectacolul contemporan drumul nu e chiar ușor:

— E un punct de vedere, un adaos nou la montările anterioare. Nu sînt sigur că e un spectacol desăvîrșit și nu pot spune că e în exclusivitate cehovian. Poate un alt regizor îl va citi mai bine, într-un alt mod mai fericit. Sînt însă, că am reușit ceva deosebit, parcă nu-mi pot explica precis ce anume...

Am văzut așa-zise montări contemporane Cehov, dar în care totul era întors pe dos. Personajele purtau mitraliere, erau îmbrăcate „beat” etc. Se naște întrebarea: încadrăm textul clasic în teatrul contemporan, o noțiune foarte largă de altfel, sau îl privim contemporan? Eu cred că așa e cîstît: să citim contemporan un text clasic.

— Gîndind, prin acest demers și la publicul spectator:

— Sînt convins că în vechile montări spectacolul ar cădea. Eu încerc să aduc mai aproape de public această viață ciudată din dramaturgia lui Cehov. Publicul e obișnuit cu piesele care au intrigă și conflicte clare. În „Livada cu vișini” totul e ca-n vis, dar încerc ca prin imagini, unele interpretări de texte, spectacolul să fie captivant pentru publicul larg. Spectacolul nostru are momente atractive directe, multe metafore dar și multe lucruri care pot pasiona publicul. Rămîne ca publicul să verifice o asemenea afirmație.

(Interviul cu regizorul Gheorghe Harag nu s-a încheiat aici. A continuat, înregistrat fiind pe banda magnetică, cu opinii despre specificul comunicării prin teatru, „libertatea de mișcare” a regizorului, teatrul modern etc.)

Reproducem în prezentul caiet program și un fragment din finalul interviului care este un sincer crez artistic).

— Am lucrat intens, am găsit în teatru un colectiv dotat, cu mare dăruire în a-l înțelege și a-l interpreta pe Cehov. Voi munci și pe viitor la fel, chiar dacă îmi va lipsi poate „regularitatea de ceasornic”. În fiecare an la Tirgu Mureș voi realiza cel puțin un spectacol.

Consemnat de Valentin Marica,
27 aprilie 1985

A TRĂI ÎNSEAMNĂ A ÎNCEPE . . .

— Fascinant!... prin rolurile interpretate de Dvs., stimată SILVIA GHELAN ați ilustrat o întreagă istorie a teatrului. Un univers care și-a primit durată pornind parcă din dictonul lui Vallejo: „a iubi înseamnă să nu te prefaci“.

Permiteți-i reporterului să fie pentru un moment regizor, să vă distribuie în „rolul Silviei Ghelan“ din „lungul drum“ al vieții către teatru. Se aprind luminile scenei și spectatorii vă ascultă:

— *Îngăduie-mi stimate Valentin Marica să nu privesc înapoi. Suflul are totdeauna ceva din amarul unei sărutări pe care n-ai putut s-o dai. Aforismul aparține lui Lucian Blaga. Pentru mine a trăi înseamnă a juca. Cesare Pavese spunea că „a trăi înseamnă a începe“.*

Am început să joc într-un nou colectiv, înseamnă că trăiesc. Teatrul a fost viața mea, prin el mi-am înțeles rostul în această viață, nevoia mea intimă de a dăru, de a mă dăru. Parafrazînd-o pe Liubov Andreevna aș spune că teatrul a fost tinerețea mea, fericirea mea, viața mea, iar întîlnirea cu regizorul Harag Gheorghe a fost marea mea șansă, nesperatul meu noroc.

— Fiecare rol este o biografie. Cît depind „evenimentele” ei de regizor?

— Actorul depinde de regizorul cu care lucrează. Ani de-a rîndul mi-am dorit să lucrez cu regizorul Harag. A fost să ne întîlnim aici în Tîrgu-Mureș. Vis împlinit! Cîte și de cîte ori în viață se împlinesc visele?

După 36 de ani dăruîți scenei mărturisesc că am avut mult de învățat de la acest regizor unic, mare vrăjitor al scenei cum îl numim noi, toți actorii, echipa care a avut bucuria de a lucra cu el, de a învăța de la el.

Tot ce ne-a spus de-a lungul repetițiilor la „Livada cu vișini” despre universul lui Cehov, despre actul artistic care înseamnă adevăr, emoție dar și luciditate, gîndire, despre cum să gîndești personajul, lumea lui interioară, despre tot ce ne-a vorbit cu știință și nespus farmec, s-ar putea scrie o carte. O mare lecție de teatru.

Munca la „Livada cu vișini” n-a fost ușoară, fiecare repetiție era cerută la temperatura de spectacol. Eram niște bieți cai a căror zăbală era ținută strîns de o mînă sigură și a căror pîteni uneori dureau.

... răspuns încrederii lui Cehov în actori, în actorii inteligenți care să-i apere „ritmul”, lumea...

— Am suferit, am trăit ceasuri, nopți și zile de chin, de inhibiție, de derută, am trăit frica de propriile imperfecțiuni. Într-un fel mă simțeam începătoare... apoi s-a petrecut ca-n versurile lui Arghezi:

Fereastra sufletului zăvorîtă bine
Se deschisese-n vînt, ...
Cîntecul tău a umplut clădirea toată,
Sertarele, cutiile, covoarele,
Ca o lavandă sonoră. Iată,
Au sărit zăvoarele,
Și minăstirea mi-a rămas descuiată“.

— Și dacă bine-mi amintesc Arghezi continuă aceste versuri cu întrebarea „de e-ai cîntat?”...

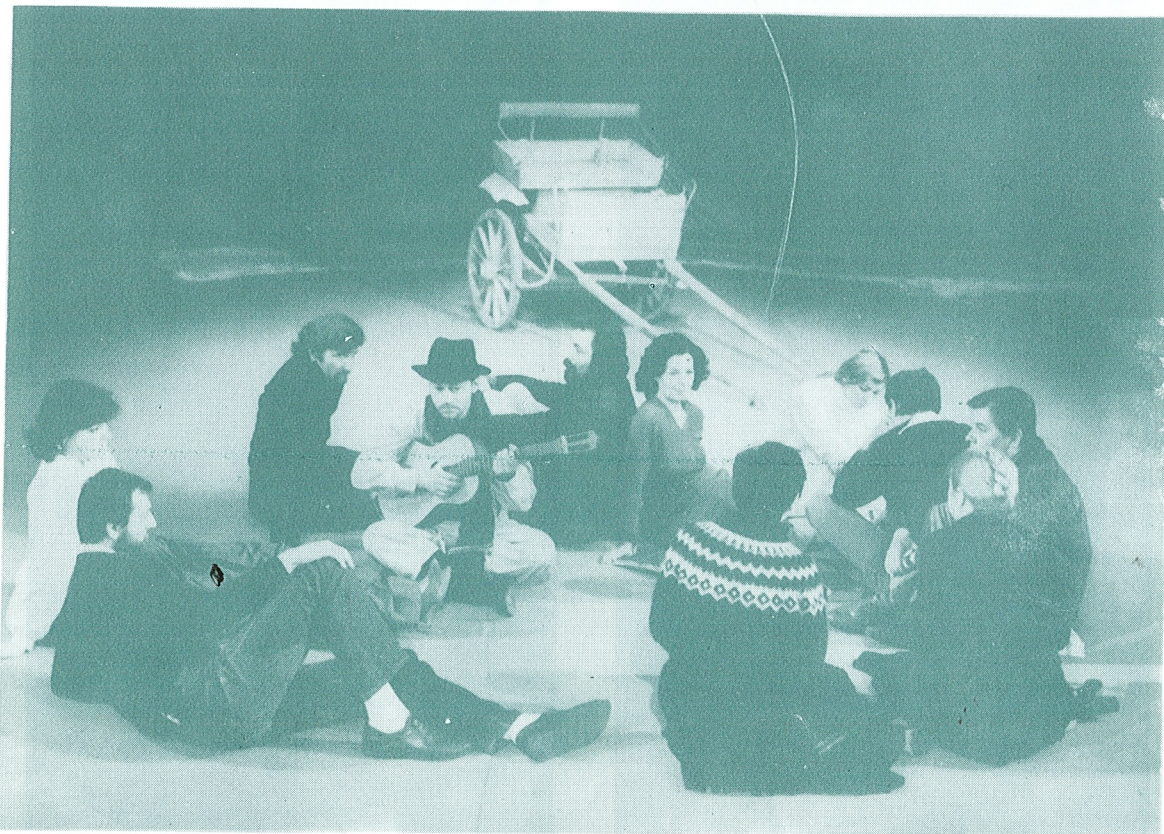
— Pentru ca peste cîteva clipe, cînd se va ridica cortina, „Livada cu vișini” să fie așa cum a gîndit-o, cum a creat-o Gheorghe Harag, pe care noi l-am urmat cu redință și dragoste.

Așteptăm cu emoție verdictul supremului nostru judecător: spectatorii.

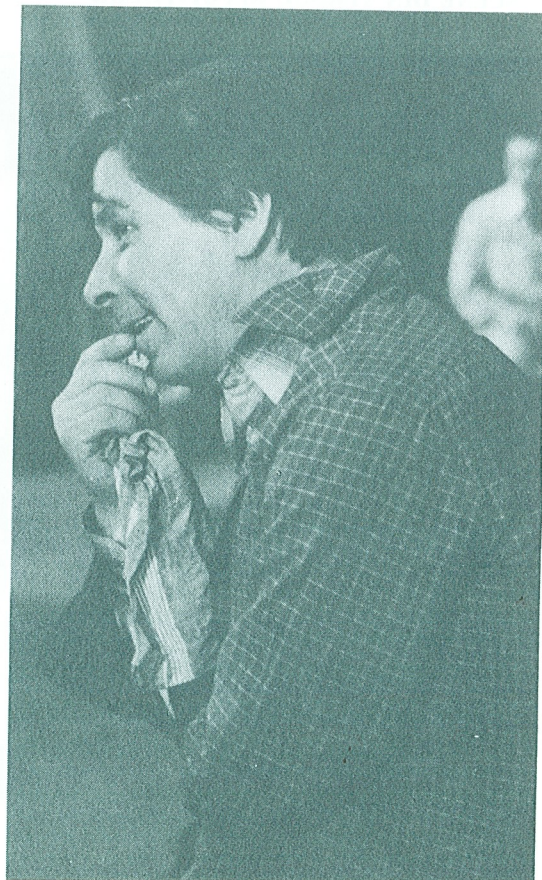
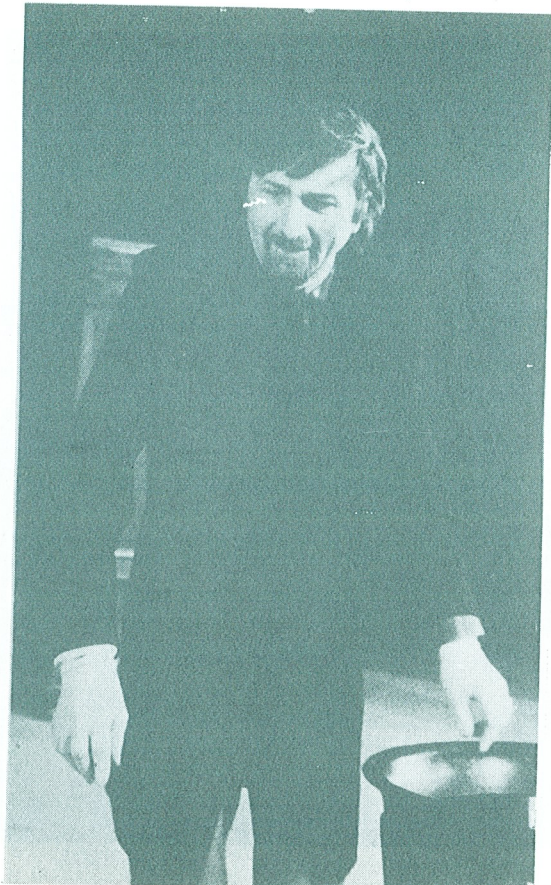

SCENE DIN TIMPUL REPETITIILOR

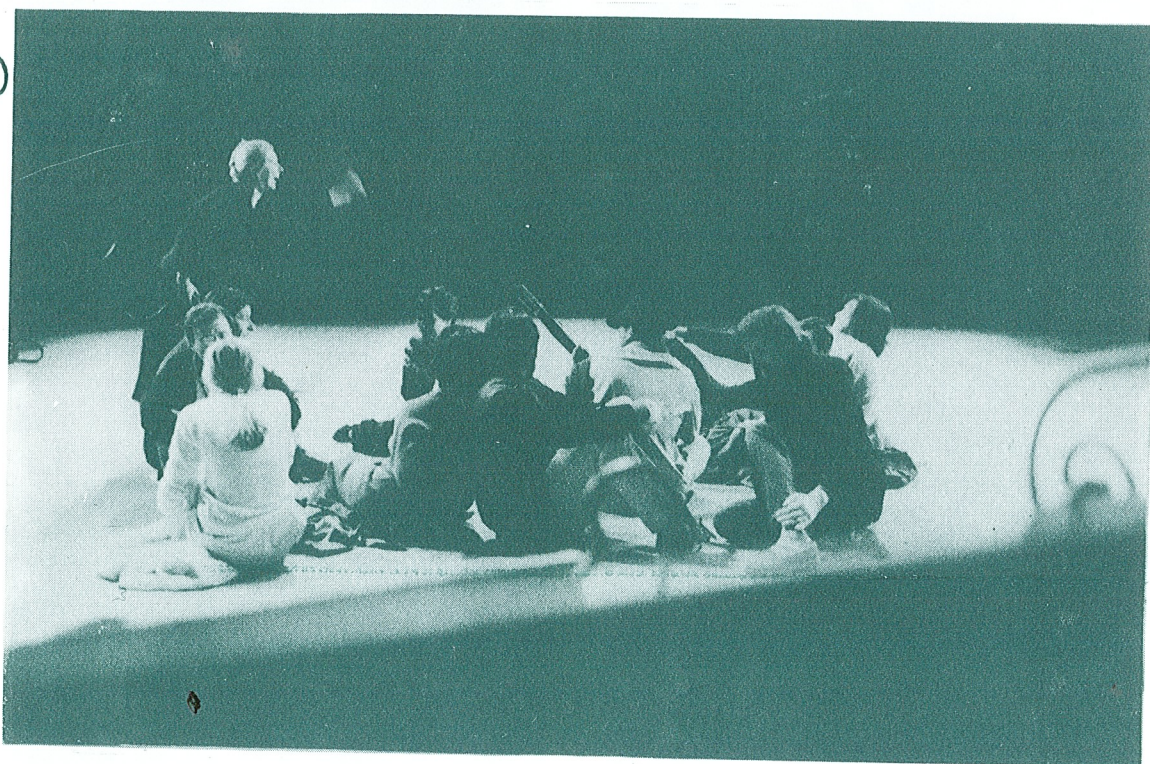
„Cehov este Pușkin în proză.“

(Lev Tolstoi)

„Cehov face parte din familia lui Cervantes și Molière, adică a
acelor genii care au tristețea veselă.“

(G. Călinescu)

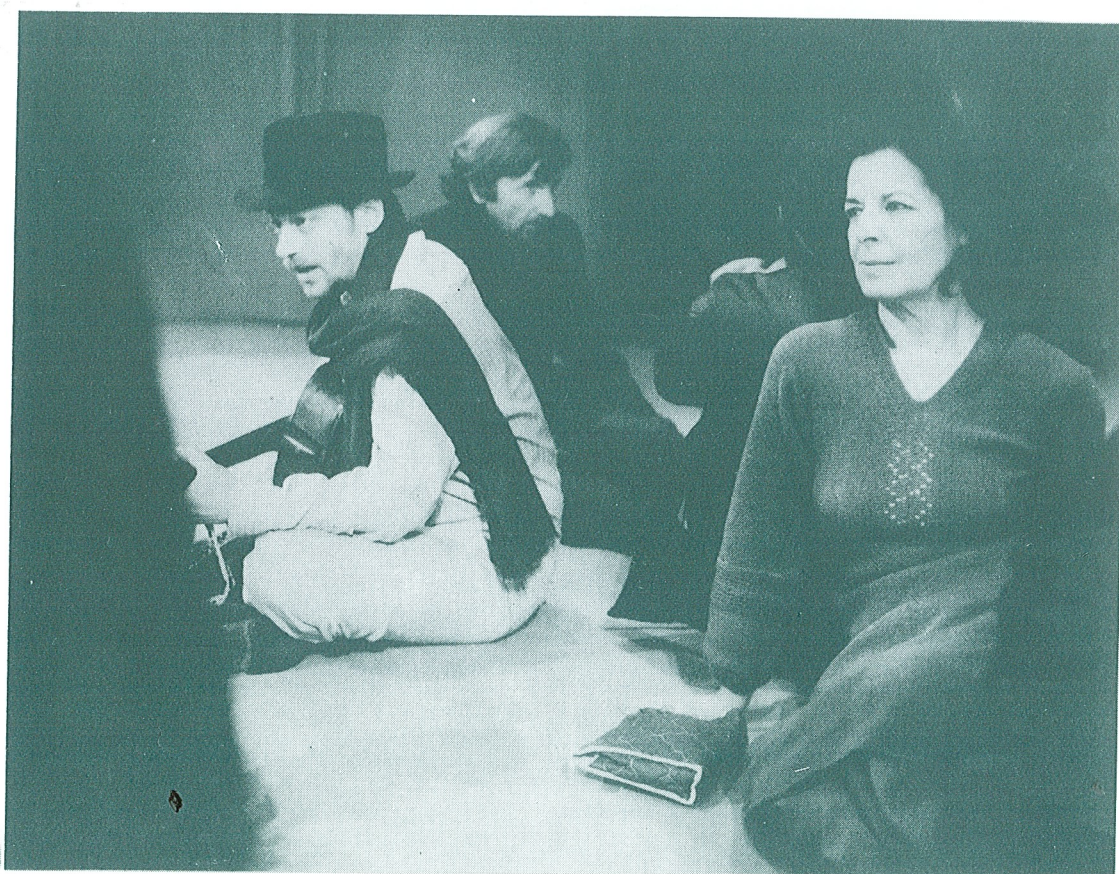

„În epoca lui Cehov în sală se găsește de fapt personajul de pe scenă. Doar că cel din sală cere... considerație și înțelegere, pe câtă vreme în scenă el este desconspirat cu blindă și subtilă ironie.“

(Monica Săvulescu)

„Piesele lui Cehov sînt unele din cele mai mari creații în materie de dramaturgie de la Shakespeare încoace.“

(Laurence Olivier)

Reflecții cehoviene

— Numai ceea ce e frumos e adevărat.

— Pentru a trăi onorabil, ca om, trebuie să muncești, să muncești cu dragoste, cu credință.

Mulțumim pe această cale tuturor celor care au sprijinit
Teatrul Național la realizarea acestui spectacol:

Întreprinderea „IMATEX” — director general ing. Mircea Codreanu,
I.P.L. „23 AUGUST” — director ing. Lucian Olteanu,
Întreprinderea „ELECTROMUREȘ” — director ing. Ion Olteanu,
ȚESĂTORIA DE MĂTASE din Sighișoara — director Alexandru Cădea,
ȚESĂTORIA DE BUMBAC din Sighișoara — director ing. Cornel Stoia,
Întreprinderea „TÎRNAVA” Mediaș — director ing. Letiția Stănilă,
TRUSTUL DE CONSTRUCȚII MONTAJ MUREȘ — director ing. Mir-
cea Birău,
TMUCB — ȘANTIERUL TÎRGU-MUREȘ — director Fogarassy Elemér,
UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI
— Tîrgu-Mureș — președinte Kiss Andrei,
LICEUL INDUSTRIAL M.I.U. — Sighișoara — director prof. Cezarina
Mihăilescu.

Colaboratori tehnici externi: ing. Kokai Iosif, ing. Fűzi Mihai, teh. arhitect Cernat Géza,
maistru Szekeres Rudolf și pensionari ai Teatrului Național din Tîrgu-Mureș:

Nagy Sándor (maistru recuziter), Bordos Jolán (maistru croitor), Bodó Ferenc (maistru cro-
itor).

Realizatori tehnici: ing. Grama Virgil — director economic, ing. Drăgan Liviu — șef de pro-
ducție, Zoltán Vajda — scenotehnician, István Baricz, Ioan Filip, Annamária Szabó, Ipo Ștefa,
László Szakács, Vasile Cotirlan, Sándor Berecki, Zoltán Kovács, László Bóni, Gălățian Ev,
Judith Vég.

TEATRUL
NAȚIONAL
TÎRGU-MUREȘ

LIVADA
CU
VIȘINI

Comedie în patru acte
de
Anton Pavlovici Cehov

În românește de
MONI GHELERTER
și
R. TECULESCU

Regia artistică:
GHEORGHE HARAG

Scenografia:
ROMULUS FENEȘ

Asistent de regie:
CRISTIAN IOAN

Muzica de scenă:
FÁTYOL TIBOR

Regizor tehnic:
IOAN BUCUR
Sufler:
MARIA FODOR

Stagiunea 1984—1985 — Caiet program nr. 5
Redactor: VALENTIN MARICA
Grafica: NAGY ÁRPÁD
Fotografii: LILI DARABONT
ADRIAN POPESCU

DISTRIBUȚIE:

RANEVSKAIA LIUBOV ANDREEVNA,
moșierică

SILVIA GHELAN

ANIA, fiica ei

LUMINIȚA BORTA

VARIA, fiica ei adoptivă

MARINELA POPESCU

GAEV, fratele ei

MIHAI GINGULESCU

LOPAHIN, negustor

ION FISCUTEANU

TROFIMOV, student

CORNEL POPESCU

SIMEONOV — PIȘCIK, moșier

VASILE VASILIU

CHARLOTTA, guvernantă

LIVIA DOLJAN

EPIHODOV, contabil

DAN CIOBANU

DUNIAȘA, fată în casă

MONICA RISTEA

FIRS, lacheu

AUREL ȘTEFĂNESCU

IAȘA, tinăr lacheu

CORNEL RĂILEANU

UN TRECĂTOR

CONSTANTIN SĂSĂREANU

Directorul teatrului: scenograful
ROMULUS FENEȘ

Preț: 7 lei